Poštnina plačana v gotovini | Leto LVIII. | V Ljubljani, v nedeljo, dne 27. aprila 1930 | Št. 96 | 2. izdaja | St. 3 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Atentatorji na uredništvo „Popolo di Trieste“ in na „Svetilnik zmage“ izsledeni?

Rim, 26. aprila. Fašistični tisk na prvem mestu poroča o aretaciji sedem Slovencev in sicer 1. **Franca Marušiča**, 2. **Zvonimira Miloša**, (jugoslovanskega podanika), 3. **Ferdinanda Bidovca**, 4. **Alojzija Valenčiča**, 5. **Alojzija Špangerja**, 6. **Vladimirja Štoka**, 7. **Karla Rupla** in 8. **Ivana Obada**, ki so obtoženi, da so 10. februarja l. l. izvršili atentat na uredništvo lista »Popolo di Trieste«, nadalje da so položili peklenski stroj pod »Svetilnik zmage« v Trstu pa izvršili še celo vrsto drugih atentatov v Julijski krajini.

Vsi aretiranci, trdijo italijanski listi, so priznali, samo Valenčič ne. **Anton Ukmar**, ki se obtožuje obenem z aretiranimi osmimi, je avgusta 1929 pobegnil v Jugoslavijo. Doma je iz Proseka, kjer je bil rojen l. 1900.

Obtožnica trdi, da sta Zvonimir Miloš, ki je rojen na Sušaku, je jugoslovanski državljan in je stalno bival v Trstu, in Ferdinand Bidovec izvršila bombni atentat na redakcijo lista »Popolo di Trieste«, dočim sta sredstva dobavila Franc Marušič in Alojzij Valenčič. Na »Svetilnik zmage« sta glasom obtožnice izvršila atentat ista dva s kompliciteto Franca Marušiča, ki je delo nadziral. Miloš, Bidovec in Marušič so, kakor trdi obtožnica, poizkusili tudi atentat na šolo na Katinari pri Trstu.

Vladimir Štoka, Anton Ukmar, Alojzij Spanger in Karol Rupel so obtoženi, da so zažgali šolo na Proseku, dočim sta šolo v Zgoniku skušala zažgati Ivan Obad s pomočjo Štoke, Spangerja in Rupla.

Vsi obtoženci so iz Trsta, oziroma bližnje okolice.

Listi pravijo, da so sledovi bili jako redki in prikriti, dokler ni policija po atentatu na »Popolo di Trieste« februarja meseca začela z energično raziskavo, ki se je te dni zaključila. Vodil jo je tržaški kvestor Laino. Razun Valenčiča je ostalih sedem, kakor trdijo italijanski listi, končno vse v podrobnosti priznalo. Kakor znano je vsled atentata na »P. d. T.« umrl stenograf Guido Neri.

O tem atentatu pravi obtožnica, da je peklenski stroj bil dne 8. februarja, to je dva dni pred atentatom, prinešen iz Fontana de Conte(?) v ilirskobistriškem okraju in shranjen v rumenousnjatem kovčeku v lokalih neke tržaške banke. Dne 10. februarja je bombo nesel pod suknjo na prsih, nakar se mu je na ulici še pridružil Bidovec. Hodila sta dolgo okoli, ker sta čakala, da bi se odstranila patrulja karabinjerov. Že sta hotela svojo nakano popolnoma opustiti in sta se že obrnila nazaj proti Staremu mestu. Kar se je patrulja odstranila. Nato sta vstopila v stopnišče redakcije. Tu sta srečala starko Marijo Lončar. Odvrnila sta obraze, da bi ju ne videla. Vendar si jih je ženska zapomnila. Potem sta bombo položila na notranji okrajek okna. Videl jih je korektor Missori. Ko se je odstranil, sta naravnala zažigalnik in se urno odstranila. Na begu ju ni nihče zapazil. Atentat se je zgodil ob pol 11 ponoči takoj nato, ko sta se bila odstranila.

Atentat proti »Svetilniku zmage« sta, kakor trdi obtožnica, izvršila Miloš in Bidovec s tovariši 5. in 6. januarja. Bomba ni eksplodirala. Ko se je začul pok, je stražar svetilnika pritekel z revolverjem, pa je le daleč videl več senc, ki so se hitro oddaljile. Glasom obtožnice so obtoženci tako v redakciji »P. d. T.« kakor pri svetilniku na licu mesta razstresli komunistične manifeste zoper režim, da zabrišejo svoje sledove.

Glede šole na Proseku, trdi državni tožilec, da je bencin prinesel iz Trsta Ukmar. Bilo je to 29. avgusta l. 1928. Požar je napravil 100.000 lir škode. Šola, pravzaprav rikreatorij »Lege«, je popolnoma zgorela. Gasilci iz Trsta ognja niso mogli pogasiti. Preiskava ni mogla dognati takrat ničesar.

Užigalka položena v šolo na Katinari, se ni uzgala. Šola je ostala cela. Kar se tiče šole na Zgoniku na Krasu, je bila zažgana istočasno, ko se je zažgala tudi šola v Cerknem, glede katere se še ničesar ne ve, kdo je ogenj podtaknil. V Zgoniku je, kakor pravi obtožnica, Štoka, ki se najbolj obremenjuje pri vseh imenovanih požarih, bencin zlil v poslopje čez streho, na kateri je zlezel na lestvici in odstranil opeko. Šola je začela goreti, vendar so ogenj pogasili.

Državni tožilec pravi, da se je ta družba imenovala enostavno »Organizacija«.

Vsi fašistični listi so seveda polni komentarjev, podobnih onim, ob priliki procesa proti Vladimiru Gortanu. Najbolj se odlikuje po ostrosti »Roma fascista«, ki med drugim piše: »Obtoženci so priznali. Ni izgubiti časa. Ni treba dolgega procesa. Takoj jih nesti na mejo, privezati ob mejne kamne, ki zaznamujejo sveto mejo, preko katere pač lahko gremo naprej, nazaj pa nikoli več, in ustreliti v hrbet, kakor se streljalo izdajalci.«

Vabilo
na izredni občni zbor
Kmetske zveze v Ljubljani

ki se bo vršil dne 30. aprila 1930 ob pol 11 dopoldne v Rokodelskem domu v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Sprememba pravil.
2. Organizacija in članarina.
3. Slučajnosti

Vsak udeleženec se mora izkazati z legitimacijo, oziroma pooblastilom.

Za odbor:

Janez Brodar, s. r., t. č. predsednik.

„Seljački glas“ o posetu v Belgradu

Zagreb, 24. aprila. r. »Seljački glas« vso številko posveča deputaciji, ki je tretji velikonočni dan bila sprejeta od Njeg. Vel. kralja. List prinaša njegovo sliko in sliko generala Živkoviča, predsednika vlade, dalje tudi glavnega vodje te deputacije.

V pozdravu naglaša, kako globoki so utisi, ki jih je ta avdijenca napravila na vse kmete. Posebno globoko se je dojmilo razumevanje kmetskega življenja in kmetskih potreb, ki ga je Njeg. Vel. kralj ob tej priliki pokazal. **S svojim enostavnim nastopom in načinom razgovora je Njeg. Vel. kralj naravnost očaral člane deputacije.** Ta dan bo ostal v zgodovini vpisan z zlatimi črkami. Vsak kmet, ki se je razgovarjal z Nj. Vel. kraljem ali slišal njegov govor, je odnesel neizbrisen spomin na svojega kralja v svojo vas. Kralj je osvojil srca naših kmetov, ki so ga hoteli pozdraviti in mu obrazložiti vse kar jih teži.

»Seljački glas« dalje poroča o avdijenci pri generalu Živkoviču. Tam je bilo 32 kmetov, članov deputacije. Končno poroča o obisku na grobu kralja Petra prvega, Osvoboditelja in državnega junaka.

Atenska konferenca balkanskih držav

Pariz, 26. aprila. n. »Figaro« poroča iz **Aten, da se bodo koncem meseca aprila udeležile balkanske konference v Atenah Jugoslavija, Albanija, Grčija, Romunija, Bolgarija in Turčija. Delegate pa ne bodo imenovale vlade, temveč jih bodo izvolile razne gospodarske, politične in znanstvene korporacije. Atenska konferenca ima svrho, da ustvari juridično podlago za sklenitev balkanske zveze.**

Francija zniža davke

Pariz, 26. aprila. n. **Francoska poslanska zbornica je danes dopoldne po deveturni nočni seji soglasno s 460 glasovi sprejela predloge o znižanju davkov.**

Nemiri v Indiji

Gandi postaja aktiven.

London, 26. aprila. n. V mnogih pokrajinah Indije so izbruhnili nemiri. V Pešavarju je nastal mir, ker so se angleške čete umaknile iz mesta in stražijo samo izhode. V Neeli v Bengaliji je policija streljala v množico, ki jo je obmetavala s kamenji. 1 demonstrant je bil ubit, 3 pa ranjeni. V Karahiju je dobil policijski častnik, ki je dal povelje za streljanje v množico, grozilna pisma, če ne odstopi takoj. Predsednik zakonodajnega zbora Patel je izjavil v svojem demisijskem pismu, poslanem podkralju, da je njegovo mesto pri narodu, ne pa na predsedniškem stolu. Indija se nahaja v boju na življenje in smrt.

London, 26. aprila. n. Gandi je na nekem shodu oznanil, da bo svojo kampanjo pasivnega odpora razširil in da namerava prihodnje dni izvršiti na vladna solna skladišča v Zarazani napad ter je pozval svoje pristaše, da ga pri tem spremljajo.

Razprava proti Gajdi končana

Praga, 26. aprila. n. Razprava proti generalu Gajdi je bila danes popoldne končana. Razsodba se bo razglasila pozneje. Najprej je imel svoj govor Gajdov zagovornik dr. Branzovski, ki je ugotavljal, da je bilo postopanje vojaškega sodišča pomanjkljivo in da je bilo protizakonito, ko je vojni minister sklep prvega preiskovalnega odbora kasiral. V imenu vojaških oblasti je major avditor dr. Lepšič pobijal formalne ugovore zagovornika in konstatiral, da je vojaško sodišče postopalo korektno. Nato se je zagovarjal Gajda sam.

Pogodba o vzhodnih reparacijah podpisana

Sporazum obsega štiri pogodbe — Odpravljena je zadnja ovira za sprejem Youngovega načrta in haaških dogovorov

Pariz, 26. aprila. n. Loucheur je kot predsednik vzhodne reparacijske konference pri sprejemu izjavil pariškim listom, da je madjarska vlada telefonično sporočila svoj načelni sporazum glede štirih načrtov. Na plenarni seji danes dopoldne se bodo popravile še nekatere tehnične podrobnosti, **pogodbe pa se bodo podpisale popoldne ali v ponedeljek zjutraj.**

V prvi pogodbi se obvezuje Madjarska, da bo plačevala reparacije od 1930 do 1934 po 10.5 milj. zlatih kron letno, potem pa do leta 1966 po 13.5 milj. Zato pa se ukine generalna hipoteka za ta plačila na madjarskih posestvih. Če pa bo hotela Madjarska najeti novo državno posojilo, bo morala dati za reparacije naknadno jamstvo v višini 160%.

S to pogodbo se urejujejo tudi sporna vprašanja glede agrarne reforme v Romuniji, Češkoslovaški in Jugoslaviji. To vprašanje je pa silno težko, ker je agrarna reforma na Romunskem že končana, na Češkoslovaškem se vrši, v Jugoslaviji se pa šele namerava začeti.

Druga pogodba urejuje odškodnine, ki so jih zahtevali razlaščeni madjarski veleposestniki.

S tretjo pogodbo se ustanavljata za kritje teh zahtev fond A v znesku 220—240 milj. zlatih kron, katerega bodo plačale Francija, Italija in Anglija skupaj 100 milj. zlatih kron, Češkoslovaška 40 milj., Jugoslavija 25 milj., Romunija 13 do 15 milj., in v katerega se bodo plačevali tudi dohodki iz likvidacije zaplenjenih veleposestev. Eventuelni primanjkljaj sta se obvezali poravnati Francija in Italija, vsaka v višini 40%, Anglija pa 10%, presežek pa bi se po enakih delih razdelil na Francijo, Anglijo in Italijo. **Ta pogodba obenem še določa, da se odškodninski zahtevki habsburških nadvojvod ne priznavajo, temveč da se njihova posestva razlastijo brez odškodnine.**

Četrta pogodba predvideva ustanovitev poravnalnega fonda B v znesku 100 milj. zlatih kron, iz katerega se bodo plačevali ostali odškodninski zahtevki, ki so do sedaj še nerešeni, pred mešanimi razsodišči. V ta fond bodo po enakih delih prispevale Francija, Italija in Anglija.

Loucheur je na koncu pripomnil, da so velesile v interesu sporazuma prevzele velike žrtve ter so se v korist fondov A in B odrekle tudi plačevanju letnih 1.5 milj. zlatih kron iz madjarskih reparacij do leta 1966.

Pariz, 26. aprila. n. Vzhodna reparacijska komisija je danes dopoldne na plenarni seji zadnjič prerešetala štiri pogodbene načrte. Glede prve, druge in četrte pogodbe se je dosegel popoln sporazum, samo v tretji pogodbi so še nekatere tehnične težkoče glede konstituiranja agrarnega fonda za odškodnino razlaščenih madjarskih optantov, pa tudi v tej pogodbi je od 22 členov sprejetih že 20 členov. Upanje je, da bo popoldne prišlo do sporazuma tudi glede teh zadnjih dveh točk, tako da se bo še danes zvečer lahko podpisala cela pogodba.

Ta sporazum odpravlja zadnje ovire za ratifikacijo Youngovega načrta in haaških dogovorov. V diplomatskih krogih se računa s tem, da bosta Italija in Anglija izvršili ratifikacijo začetkom meseca maja, tako bo Youngov načrt najpozneje do 5. maja lahko stopil v veljavo.

Praga, 26. aprila. n. Predsednik državnega agrarnega urada dr. Voženilek, ki se je kot izvedenec udeleževal vzhodne reparacijske konference, poroča v »Venkovu« o uspehu konference, da je **pogodba sklenjena med Madjarsko in Češkoslovaško, častna in popolnoma sprejemljiva za obe državi.** V Češkoslovaški ostane pri izvedbi agrarne reforme tudi glede posestev madjarskih državljanov tako za preteklost kakor za prihodnjost merodajen edinole češkoslovaški agrarni zakon. Za prevzem madjarskih veleposestev na Češkoslovaškem se bo plačala samo ona odškodnina, ki jo določa češkoslovaški agrarni zakon, vendar se te odškodnine ne bodo plačevale več madjarskim tožiteljem, temveč v mednarodni agrarni fond. Od teh odškodnin se bodo odtegnili vsi neplačani davki in javne dajatve, vknjiženi dolgovi, zahtevki iz naslova patronatskih bremen ali pokojnin, odškodnine za izvršene investicije in slično, in samo čisti ostanek se bo izplačal agrarnemu fondu. Tudi za bodoče razlastitve madjarskih posestev in za višino odškodnine bo veljalo izključno samo češkoslovaško agrarno pravo. S podpisom teh pogodb se odstranijo vse nejasnosti haaškega dogovora in madjarski državljani bodo smeli vlagati tožbe samo proti agrarnemu fondu. Pariški dogovor vsebuje tudi določbe o posestvih nadvojvod, o ustanovnem premoženju občin, javnih korporacij itd.

Dunajska vremenska napoved. Toplo vreme. Podnevi bolj oblačno. Krajevne nevihte.

Zagrebška vremenska napoved. Toplo. Deloma oblačno. Tu pa tam kratka lokalna poslabšanja vremena niso izključena.

Neuspešna vojska proti pivu

Zagreb, 26. apr. r. Včeraj opoldne se je v Zagrebu pričela velika pivska vojska. Do tega pokreta proti pivu je prišlo radi tega, ker so pivovarne povišale cene pivu. Toda del zagrebških gostilničarjev in restavraterjev se nikakor neče pridružiti tej vojski in točijo pivo dalje. Vojski se tudi niso priključili mali prodajalci. Gostilničarji nameravajo poslati ministru za trgovino zahtevo, da se skliče anketa, ki bi razpravljala o tej stvari in na kateri bi se končnoveljavno sklenilo glede cen in glede državnih in občinskih davščin.

Zeppelin odletel v Anglijo

Friedrichshafen, 26. aprila. n. Pod vodstvom ing. Lehmanna je zrakoplov »Zeppelin« davi ob 6.02 startal s 13 potniki v Anglijo, kjer bo pristal v Cardingtonu. Pot gre preko Basla, Besançona, Pariza in Londona. V Cardingtonu se bodo potniki menjali ter se bo na povratku udeležil poleta tudi dr. Eckener. Vrnitev zrakoplova v Friedrichshafen se pričakuje v nedeljo zjutraj ob 7.

London, 26. aprila. n. Zrakoplov »Zeppelin« je popoldne ob 5.14 gladko pristal v Cardingtonu.

London, 26 .apr. n. Zrakoplov »Zeppelin« je po kratkem bivanju že danes popoldne ob 5.52 zapustil Cardington in so ga ob 7 zvečer opazili nad Londonom.

Slikar Fran Sterlé se je hudo ponesrečil

Ljubljana, 26. aprila. AA. **Kraljevska banska uprava v Ljubljani je prejela brzojavno obvestilo našega poslaništva v Londonu o tem, da se je akademski slikar Franjo Sterlé težko ponesrečil. Nesreča se je pripetila pri vožnji z motociklom. Stanje ponesrečenega slikarja Sterleta je zelo težko. Ponesrečenec je bil prepeljan v londonsko bolnico.**

Za občni zbor Zadružne zveze polovična vožnja

G. minister za promet je dovolil za udeležence glavne skupščine Zadružne zveze v Ljubljani 30. aprila 1930 polovično vožnjo. Velja za vso državo v dneh od 29. aprila do 1. maja. — Vsak udeleženec kupi na vstopni postaji celo karto, ki je ne odda na postaji v Ljubljani, ampak jo obdrži za povratek. Na skupščini dobi vsak udeleženec potrdilo, da se je občnega zbora res udeležil. — Prosimo, da naši čitatelji na to opozore one, ki jih pošljejo zadruge na glavno skupščino Zadružne zveze!

Tretji dan belgrajskega procesa

Zaslišavanje Bernardića se bo še nadaljevalo

Belgrad, 26. aprila. Tudi tretji dan razprave je bil še vedno izpolnjen z zaslišavanjem obtoženega Bernardića. Poleg tega se je na današnji razpravi vršilo čitanje zelo obširnih zapisnikov o njegovih izjavah pri zagrebški policiji, pred preiskovalnim sodnikom v Zagrebu in pred preiskovalnim sodnikom v Belgradu. V glavnem je razprava potekla precej monotono, vendar so bili včasih tudi zelo živahni momenti, posebno, ko so pričeli zagovorniki razpravljati o vprašanju, koliko se lahko obtožba naslanja na policijske zapisnike. V tem oziru sta zagovornika dr. Trumbić in dr. Bertić stavila konkretne predloge ter jih utemeljevala, češ da policijski zapisniki nikakor ne morejo služiti za podkrepitev obtožbe.

Bernardić vse zanika.

Obtoženi Bernardić tudi danes v glavnem vse zanika, tudi potem, ko so mu prečitali zapisnik o njegovi konfrontaciji s soobtoženci. Zaslišavanje Bernardića še ni končano in se bo nadaljevalo še v ponedeljek.

Razprava je, kakor včeraj, pričela točno ob osmih zjutraj. Takoj ob pričetku zahteva obtoženec Bernardić od predsednika sodišča pojasnilo, zakaj in na temelju katerega zakonskega predpisa je obtožencem prepovedano čitanje časopisov. Predsednik ga opozori, da to ni nikaka protizakonitost. Obtožencem je od včeraj prepovedano čitanje časopisov radi tega, da bi ostali obtoženci ne mogli iz njih razvideti poteka razprave ter z ozirom na to uravnali svoje postopanje in izjave pred sodiščem.

Obtoženi Bernardić se nato pritožuje, da je zaprt sam zase, za kar ni nobenega razloga. Predsednik mu odgovori, da se bo o tem še sklepalo.

Sodni prisednik Koščec stavlja več vprašanj radi obtoženčevega včerajšnjega priznanja o nabavljenih revolverjih ter ga vpraša, ali se je ob priliki, ko je od Kuntiča dobil revolverje, z njim kaj razgovarjal.

Obtoženi Bernardić: »Nisem mu ničesar dejal, on je samo rekel, da paketa še nima.«

Sodnik Koščec: »Ali niste pri tej priliki bili mišljenja, da bi on moral imeti paket? Kje ste ga vprašali za zaboj? Ali v gostilni ali na kakem drugem mestu.«

Obtoženec: »V gostilni.«

Sodnik Koščec: »Ali se je on začudil, ko ste prišli Vi, ki ste mu bili neznani, vprašat za zaboj?«

Obtoženec: »Nisem opazil nikakega začudenja.«

Sodnik Koščec: »Ko ste prišli drugič k Kuntiču, ali ste tedaj dobili zaboj in kje ste govorili z njim?«

Obtoženec: »Na njegovem stanovanju sem dobil zaboj.«

Sodnik Koščec: »Kaj Vam je on odgovoril, ko ste ga vprašali za zaboj?«

Obtoženec: »Ničesar ni odgovoril, samo izročil mi je zaboj z revolverji.«

Odvetnik dr. Bole: »Mene kot zastopnika Kuntiča zanima vprašanje, kakšen je bil zaboj.«

Obtoženi nato izjavi, da je bil zaboj zavit v staro srajco, da je bil postavljen v Kuntićevi trgovini na vidnem mestu na predalu.

Po teh vprašanjih, ki so se precej zavlekla, in odgovorih obtoženca se je prešlo na čitanje četrtega dela obtožnice proti Bernardiću. Pri tem gre za porušitev mostu pri Zagrebu, ki je svojčas vzbudila veliko prahu v našem časopisju.

Obtožnica pravi, da se je Bernardić v družbi s soobtoženimi Hadžijo Prpićem, Štefancem, Franekićem in Mocnajem dogovoril na sestanku v Jaski, da naj se 16. decembra postavi

peklenski stroj pod mostom

na Martinovki pri Zagrebu, ki naj se razruši v trenutku, ko bi preko njega vozil vlak s posebno deputacijo občinskih svetnikov iz Zagreba, ki so se šli poklonit Nj. Vel. kralju. Obtožnica pravi, da so 13. decembra 1929 obtoženi Bernardić, Štefanac in Hadžija prepeljali peklenski stroj iz Karlovca v Zagreb. Se istega večera pa jih je aretirala policija, prva dva zaprla ter tako preprečila, da bi se namera izvršila.

Na predsednikovo vprašanje, koliko je to točno, odgovarja obtoženi, da ni bilo nobenega dogovora. Kar se tiče peklenskega stroja, izjavlja, da ve on samo to, da sta ga prepeljala iz Karlovca v Zagreb Hadžija in Štefanac. Res je sicer, pravi obtoženec, da se je pri tem potovanju tudi on nahajal skupaj ž njimi v vlaku, da pa ni vedel, kaj imata pri sebi.

Na to izjavo je stavil državni tožilec dr. Ucović obtožencu več vprašanj. Predvsem ga vpraša, kako je bilo na sestanku v Jaski, kjer so sklepali o tem atentatu. Obtoženec pravi, da je pred preiskovalnim sodnikom priznal, da je bil 8. decembra na tem sestanku, in sicer z Mocnajem, vendar pa trdi, da na tem sestanku ni hotel govoriti o nobenih stvareh takega značaja, marveč samo o privatnih zadevah. Ker pa so prišli na ta sestanek še Hadžija, Štefanac in Prpić, ni mogel govoriti o svojih osebnih stvareh.

Na vprašanje, ali je videl potno košaro, v kateri je bil peklenski stroj, je izjavil, da jo je videl, da pa ni vedel, kaj se nahaja v njej, dokler niso prišli v Zagreb in bili aretirani.

Predsednik dr. Subotić pozove obtoženca, da pove, ako mu ni nerodno, katere privatne zadeve je nameraval razpravljati s tovarišem na sestanku v Jaski. Obtoženec nato odgovori, da je hotel Mocnaja prositi, da naj mu prinese nekatere stvari iz Zagreba, češ, da mu je bila vrnitev v Zagreb prepovedana.

Državni tožilec dr. Ucović pravi, da je obtoženi Štvrtak tako pri sodišču v Zagrebu kakor tudi v Belgradu trdil, da je obtoženi Bernardić njemu ponovno govoril o delovanju hrvatskih emigrantov, in da ga je ob tej priliki opominjal na osvoboditev Hrvatske. Vprašuje obtoženca ali je to res.

Obtoženec: »Ne, ni točno.«

Državni tožilec: »Torej sploh ni nič točnega? Margetić je istotako pri sodišču trdil, da ste njemu dejali, da ste član tajne mladinske organizacije, ki se bori za osvoboditev Hrvatske in da boste dobili iz inozemstva denar in orožje in da celo akcijo vodijo visoke glave. Margetić je torej trdil pred sodiščem, da ste vi njemu govorili, da obstoja taka tajna teroristična organizacija, katere član ste vi. Vi pa tajite, da ste mu dejali, da bi se ta organizacija borila za osvobditev Hrvatske, in isto tako, da bi v to svrho dobili denar in orožje iz inozemstva.«

Nato priče obtoženi Bernardić pojasnjevati kako je stvar šla. Pravi, da je ob konfrontaciji z Margetićem slednji ves čas jokal. Ko so šli ven, so mu še vedno tekle solze iz oči. Obtoženi da ga je pri tej priliki vprašal zakaj govori neresnico, nakar je Margetić dejal: »Kaj hočem, moram. Če ne priznam, mi grozi robija.«

Predsednik dr. Subotić: »Sedaj preidemo k čitanju vaših aktov.«

Obtoženec: »Prosim g. predsednika naj se moje izjave pri sodišču ali one pred policijo ne čitajo.« Predsednik mu pojasni, da se ti akti morajo čitati. V slučaju, če obtoženi zanika, kar je izjavil, se mu te izjave ponovno prečitajo.

Predno so se pričeli čitati akti, je zagovornik dr. Trumbić vprašal obtoženca, ali je res, da so ga imeli soobtoženci za konfidenta, in da zato v njegovi navzočnosti oni niso hoteli govoriti o važnejših stvareh. »Kako je to na vas vplivalo?« Obtoženec pravi, da je tako mišljenje na njega vplivalo zelo neugodno. Sploh pa, nato vprašuje dokter Trumbić, kako je bilo takrat, ko je bil obtoženec na zagrebški katedrali izobesil črno zastavo. Obtoženec pravi, da je bil ves čas parlamentarnega režima zelo aktiven član Radićeve stranke in da je vse to tudi svoječasno pred policijo priznal.

Kaj je Bernardić policiji priznal?

Po nekaterih vprašanjih se preide na čitanje izjav obtoženca, ki jih je dal 18. decembra 1929 pred zagrebško policijo. Ta zapisnik so podpisali Bernardić, policijski direktor dr. Bedeković in uradnik Horvat. V teh zapisnikih, v katerih se nahajajo izjave obtoženčeve pred zagrebško policijo, obtoženec priznava, da je bil član teroristične organizacije, da se je dalje sestajal z nekim Sifonijem, ki ga je v imenu Perčeca, Pavelića in Krnjevića pozval, da se organizirajo atentati, da je on nato v gostilni Vokus sklical sestanek svojih prijateljev, na katerem jim je razdelil denar, ki ga je dobil od Sifonija, in revolverje. Ko jih je pri tej priliki v gostilni poučeval, kako se strelja, ga je obtoženi Kremsir ranil z revolverjem. Priznava sestanek z Hadžijo v Karlovcu, na katerem so se dogovorili o atentatu. Pravi, da je imel namen, da bi takoj po tem atentatu pobegnil na Madžarsko in da je imel za ta slučaj tudi preskrbljen potrebni denar.

V drugem zapisniku, ki je bil sestavljen isti dan, potrjuje te svoje izjave ter posebno govori o dr. Krnjeviću, ki je poslal k njemu omenjenega Sifonija z večjo vsoto denarja.

V tretjem zapisniku, ki je bil istotako podpisan pri policiji, izdaja obtoženi še nekatere podrobnosti. Obenem je odkril, da mu je dal 6000 Din prof. Jakob Jelašić.

Kaj Bernardić priznava?

Predsednik dr. Subotić vpraša obtoženca, ko so bili ti zapisniki prečitani, ali je dobil kak denar. Obtoženec priznava, da je dobil denar od Jelašića, toda ta denar ni bil za teroristično organizacijo.

Predsednik: »Mi torej sedaj vemo, da ste prejeli 6000 dinarjev. Postranskega pomena je, ali ste denar prejeli za podpiranje omladinov ali za teroristične akcije. Vi ste dejali, da vam je ta denar dal Šifoni, nato pa ste svojo izjavo spremenili.«

Obtoženec: »Ta Šifonij sploh ne obstoja, denar mi je dal Jelašić.«

Predsednik: »Zakaj ste potem dejali, da ste ga dobili od nekega Šifonija.«

Obtoženi: »Moral sem lagati, gospod predsednik.«

Predsednik: »Torej ste vi vsekakor omenili Šifonija.«

Obtoženec: »Da, toda ne za to zadevo.«

Predsednik: »Torej ste se vi izmislili ime Šifonija, ne pa policija.«

Obtoženec: »To priznam!«

To njegovo priznanje se takoj ugotovi v zapisniku.

Odvetnik dr. Bertić je v daljšem govoru predlagal, da se zapisniki, sestavljeni pred policijo, sploh ne čitajo, ker nimajo po zakonu nobene dokazilne moči. Državni tožitelj dr. Ucović je mnenja, da naj se te izjave pred policijo vseeno čitajo. Vprašanje, ali bodo ti zapisniki služili kot dokazilni materijal ali ne, je zadeva sodnikov. Tudi on se na te zapisnike ne opira. Pač pa na zapisnik pred sodiščem, ki obstoja. Predlogu dr. Bertića se pridružujejo dr. Trumbić, dr. Gvozdić in dr. Bole.

Bernardićeve izjave pred preiskovalnim sodnikom.

Nato se preide na čitanje izjav, ki jih je dal obtoženec pred zagrebškim preiskovalnim sodnikom 12. decembra 1929. V teh svojih izjavah obtoženec v glavnem priznava vse, kar je izjavil pred policijo, predvsem kar se tiče prof. Jelašića. Zapisnik pred preiskovalnim sodnikom v Zagrebu sta podpisala sodnika Arneri in Milković. Tudi v teh zapiskih se govori o že omenjenem sestanku, o denarju, a nameravanih atentatih itd.

Obtoženec izjavlja na vprašanje, da te izjave, ki jih je dal, niso točne in da so neresnične. On pravi, da je sodnik Arneri pričel med zaslišavanjem kričati ter mu pretiti, da se bodo v Belgradu drugače razgovarjali.

Predsednik: »Ali je to mogoče? Arneri je zelo dostojen, ki nikdar ne kriči in ne dela nemira.«

Obtoženec vztraja pri svojih trditvah.

Nato so se čitali zapisniki o izjavah obtoženega Bernardića pred preiskovalnim sodnikom v Belgradu 20. januarja 1930. V teh izjavah Bernardić pripoveduje, da ga je policija pričela preganjati 1. decembra 1928. leta radi demonstracij s črno zastavo na katedrali v Zagrebu. Bil je zaprt skoro mesec dni. Drugič je bil zaprt marca meseca leta 1929., osumljen, da je sodeloval pri umoru Toni Steglja. Tretjič so ga zaprli pod sumom umora policijskih uslužbencev. Pri tej priliki je bil tudi za vedno izgnan iz Zagreba. Proti temu sklepu policije, da se obtoženemu Bernardiću prepove bivanje v Zagrebu za vedno, sta intervenirala zagrebška odvetnika dr. Rastovčan in dr. Krnjević. Nadalje pripoveduje o svojem delovanju v bivši HSS, ne priznava pa, za kar ga obtožuje danes obtožnica.

Po prečitanju teh zapisnikov, ki je trajalo nad dve uri, se je pričelo čitanje protokolov o konfrontaciji obtoženega Bernardića z ostalimi današnjimi soobtoženci. Tudi to čitanje je bilo zelo dolgotrajno.

Ker je bilo očividno, da je obtoženec zelo utrujen, je predsednik dr. Subotić po pristanku obtoženca in njegovega zagovornika prekinil razpravo ter obenem obvestil zagovornike, da so jim vsi akti na razpolago danes popoldne od pol petih do šestih ter jutri v nedeljo od devetih do dvanajstih.

Kar se tiče časopisov, za katere je obtoženec prosil, izjavi predsednik dr. Subotić, da mu jih ne more dovoliti, kakor tudi ne ostalim obtožencem. Vsekakor pa jih bo dobil vsak obtoženec, ko bo njegovo zaslišanje pred sodiščem končano.

Nato je bila razprava zaključena ter se bode nadaljevala v ponedeljek ob osmih zjutraj.

Pred anglo-egiptskim sporazumom

London, 26. aprila. AA. Kakor poročajo, so egiptski delegati opustili zahtevo, naj se prizna Egiptu Sudan in sprejeli angleške predloge.

Kakor znano, je egiptovska delegacija prvotno zahtevala, da naj se Sudan, v katerem je danes edini upravnik Anglija, Egiptu, ki ga je bil v sredi 19. stoletja osvojil, vrne. Anglija je to zahtevo kratko odbila z izjavo, da o tem sploh ne diskutira. Pripravljena je kvečjemu, da se Egiptu prizna nekak kondominij, ki naj bi bi se izrazil v tej obliki, da bi v Hartumu bil garnizoniran 1 egiptovski bataljon. Zahtevo Nahas-paše, da bi bil vsaj viceguverner Sudana Egipčan, je angleška vlada istotako gladko zavrnila.

Nahas-paša se je zdaj iz Aleksandrije vrnil s privoljenjem kralja in narodne stranke, da naj se angleško stališče sprejme.

S tem je odstranjena glavna ovira za sporazum med Anglijo in Egiptom.

Seipel še neodločen

Dunaj, 26. aprila. n. Deputacija krščanske socialne stranke se je danes oglasila pri dr. Seiplu, da mu sporoči sklep vodstva stranke, naj dr. Seipel svojo demisijo kot načelnik stranke umakne. Dr. Seipel je odgovoril, da bo svojo odločitev sporočil pismeno.

Vajda občuduje fašizem

Rim, 26. aprila. AA. Po poročilu iz Bukarešte je notranji minister Vajda demantiral podtaknjeno izjavo o tem, da bi bila italijanska vlada podpirala gen. Avaresca. Minister Vajda je izjavil, da je iskren občudovalec Mussolinija in fašističnega režima.

Splošni zdravniški zakon v Angliji

London, 26. aprila. AA. Angleško zdravniško društvo je izdelalo načrt za splošno zdravniško službo za narod. Po tem načrtu bodo uživali zdravniško pomoč tudi družinski člani vseh onih, ki so zavarovani pri bolniških blagajnah.

Razen tega bodo uživali zdravniško pomoč tudi osebe, ki so zaradi premalih dohodkov izven zavarovalnega sistema. Ravnotako bodo uživali te ugodnosti bolniki, ki so spadali pod ubožniški zakon.

Vesti iz države

Zagreb, 26. aprila. k. Apostolski nuncij msgr. Hermenegildo Pelegrinetti, ki se je včeraj vrnil s Sušaka v Zagreb, je danes ob pol 1 z brzovlakom odpotoval v Zagreb.

Zagreb, 26. aprila. k. Danes je prispel v Zagreb provincial hercegovinske frančiškanske provincije o. dr. Dominik Mandić.

Dubrovnik, 26. aprila. k. Diecezanski škof dr. Carević je šel te dni na svoje prvo kanonično potovanje po župnijah. Potuje z avtomobilom. Povsod je bil slovesno sprejet. Deli birmo in blagoslavlja nove zvonove. Doslej je obiskal že troje mest.

Dubrovnik, 26. aprila. k. Slovanski geografi in etnografi, ki bodo imeli svoj kongres v Jugoslaviji, bodo potovali skozi Belgrad, Skoplje, Sarajevo, Dubrovnik, Split, Ljubljano in Zagreb. V Dubrovnik pridejo 11. maja.

*

Pariz, 26. aprila. AA. Javljajo iz Montepellierja, da se je ponesrečil vojni avijon ter padel na skalo, pri čemer sta bila oba pilota ubita.

Pariz, 26. aprila. AA. Francoski komunisti pripravljajo veliko demonstracije na dan 1. maja. Vlada je izdala stroge varnostne odredbe.

Anvers, 26. aprila. n. Pri proslavi stoletnice belgijske države je bila danes popoldne z velikim slovesnostmi otvorjena svetovna razstava.

*

Dunaj, 26. aprila. n. Rezultat današnjih tekem: F. A. C. proti W. A. C. 3:2 (1:1); Slovan: Gersthof 3:1.

Ministrski svet v Belgradu

Belgrad, 26. aprila. AA. Danes od 11.30 do 13 je bila seja ministrskega sveta pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta generala Petra Živkoviča. Seji so prisostvovali vsi gospodje ministri, razen ministra financ, dr. Švrljuge, ki se mudi v inozemstvu. Na seji je minister za zunanje zadeve dr. Voja Marinković poročal o pogajanjih v Parizu glede vzhodnih reparacij. Ministrski svet je vzel njegovo poročilo na znanje. Nato je ministrski svet razpravljal o rekočih poslih.

Razrešitev občinske uprave v Kočevju

Ljubljana, 26. aprila. AA. Uradno se ugotavlja, da vest, ki so jo prinesli nekateri slovenski dnevniki, da je bil namreč občinski odbor v Kočevju razpuščen in postavljen za vladnega komisarja g. Maks Kostanjevec, finančni svetnik v pokoju, s sosvetom, ni točna.

Občinski odbor v Kočevju ni bil razpuščen, marveč je bila dosedanja občinska uprava na podstavi čl. 3 zakona z dne 6. januarja 1929 v celoti razrešena in mesto nje postavljena nova občinska uprava z županom Maksom Kostanjevcem na čelu.

Število članov občinske uprave je bilo določeno na 10 odbornikov v zmislu § 2. zakona z dne 22. novembra 1929 (»Uradni list« št. 16-4).

Ti člani so: 1. Lončar Ivan, starešina finančne kontrole v pokoju; 2. Erker Ferdinand, dekan v Kočevju; 3. Peterlin Alojzij, šolski nadzornik v Kočevju; 4. Betrijani Božidar, šolski upravitelj; 5. dr. Sajovic Ivan, odvetnik v Kočevju; 6. Gemslmayer Robert, trgovec v Kočevju; 7. Rom Matija, trgovec v Kočevju; 8. dr. Lavrič Janko, odvetnik v Kočevju; 9. Verderber Gustav, gostilničar v Kočevju; 10. Erker Rajmund, gostilničar v Kočevju.

Od navedenih sta bila imenovana za občinska svetovalca Lončar Ivan in Gansimayer Robert.

Občni zbor SPD

Sinoči ob 8 se je vršil v Mestnem domu občni zbor Osrednjega Slovenskega planinskega društva, ki je potekel zelo hrupno. Že pred občnim zborom je bilo opaziti v dvorani Mestnega doma precej razdvojeno razpoloženje med članstvom, ki je imelo za posledico ves poznejši hrup med občnim zborom. Občnega zbora se je udeležilo precejšnje število članstva. Občni zbor je otvoril predsednik SPD dr. Fran Tominšek.

Dalje je predsednik predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, ki je bila sprejeta z velikim navdušenjem in vzkliki Nj. Vel. kralju.

Predsednik je nato predlagal, naj SPD izvoli za svojega častnega člana g. Frana Medića, industrijalca v Ljubljani, zaradi njegovih zaslug za razvoj planinstva. G. Medić je namreč podaril društvu vso potrebno barvo za prenovitev planinskih postojank in tudi drugače pomagal društvu. Med zasebnimi dobrotniki SPD je g. Medić največji. Izvolitev g. Medića je bila sprejeta soglasno in z odobravanjem.

Že takoj po predsednikovem poročilu je nastal v dvorani hrup. G. Rasto Pustoslemšek je namreč zahteval prečitanje zapisnika zadnjega občnega zbora in je hotel to zahtevo utemeljevati. Oboje pa je preprečila večina.

Tajnik g. Ivan Tavčar je podal obširno poročilo o delovanju SPD v preteklem letu, ki ugotavlja lep razvoj SPD v preteklem letu. Društvo je razširilo svoje delovanje tudi na inozemstvo in je stopilo v reciprocitetno razmerje z avstrijskimi planinskimi društvi. Čimdalje več inozemcev pristopa k SPD. Društvo je imelo v preteklem letu več javnih predavanj in izdalo več propagandnih publikacij, pa tudi več njegovih diapozitivov je krožilo po raznih društvih in podružnicah.

Obisk v kočah SPD je bil znatno večji, kot prejšnja leta. Mnogo koč je bilo popravljenih in na novo opremljenih. Napravljenih in popravljenih je bilo mnogo planinskih poti, dosti pa na novo markiranih. Društvena knjižnica v palači Ljubljanske kreditne banke je bogato opremljena in ima obsežno planinsko literaturo. Društvo je kupilo 250 izvodov Badjurove knjige »100 izletov« in ponatisnilo dr. Tumovo »Imenoslovje« Julijskih alp«.

Društvo je mnogo interveniralo pri vladi zaradi vožnega reda, polovičnih voženj, podpor, zadeve Doma na Vršiču in obmejnega prometa z Italijo, glede najemninske pogodbe hotela Sv. Janeza, popravo ceste iz Bohinjske Bistrice do »Zlatoroga« i. t. d.

1. jan. je bilo včlanjenih v Osrednjem odboru SPD 4505 članov, od teh jih je pristopilo med letom 999 članov. Podružnice so imele 6454 članstva. Nove podružnice so se ustanovile v Gorjah, Poljčanah in v Kozjem. Skupno šteje društvo 27 podružnic in 11.070 članov. Na »Planinski Vestnik« je naročenih 1360 članov. Dne 5. maja 1929 se je vršila slovesna blagoslovitev in otvoritev Doma v Kamniški Bistrici, 18. avgusta pa blagoslovitev kapelice pri Domu na Krvavcu.

Dr. Mrak je tajniško poročilo izpopolnil še s poročilom organizatornega odseka. Ta je izdelal pravilnik za rešilne akcije. Potrebno je tudi, da se nekatere koče opremijo z reševalnim materijalom, ki jim primanjkuje.

O računskem uspehu in o proračunu za prihodnje leto je poročal društveni knjigovodja g. Rudolf Rozman. Dohodki v l. 1929 so znašali 435.000 Din, čisti dobiček pa 49.000 Din. Bilanca navaja 2,467.000 Din aktiv in toliko pasiv. Proračun za leto 1930 pa predvideva 1,587.000 Din dohodkov in toliko izdatkov.

O proračunu se je razvila živahna debata, ki pa je bila le deloma stvarna. V nekaterih trenutkih je prišlo celo do ostrih besednih spopadov. Le s težavo se je ostra debata polegla.

Na predlog revizorja g. Emerika Ferlinca je bil odboru podeljen absolutorij.

Sledile so volitve. Za predsednika je bil med ovacijami soglasno izvoljen dr. Fran Tominšek, ki se je za ponovno izvolitev toplo zahvalil članstvu.

Zelo živahne pa so bile volitve odbornikov, ker članstvo ni bilo v celoti zadovoljno z listo, ki jo je predlagal stari odbor. Volitve odbora so se zato vršile z listki. Za računska preglednika sta bila izvoljena gg. Ferlinc in Lenarčič. Po debati o »Planinskem Vestniku« je bilo sklenjeno, da se prenese uredništvo v Ljubljano. Dr. Senior je protestiral proti temu sklepu v imenu podružnic, zakaj glavno besedo v uredništvu ima le skupščina celotnega SPD, ki bo končno tudi sklepala o vsej zadevi.